

يوکسک اوچھەل

خديجە خانم بىك كنجيچ دول قالشى زنگىن بىر خانمەجىزدى. اون
اوچ ياشنده ايكن آلتىش آلتى ياشنده بىر قوجايده واردىنى ايجون ازدواج
دىن شىدەن نفترت ايمشدى . ايشتە هەمن ھەمن اون سە واردىكە
أر كىك خىالى ذهته روماتيزما ، بالgam ، پاموق ، واندوز ، تنتور دىسۈد
يېغىنلەرنىن ياسىمش پىس ، عبوس ، لەنت بىر ھيولا سەكلەدە كلىرىدى.
— كنجىلەر باشقادر!

دېيە ئىلە:

— آمان، آمان... اونلاردا بىر كون او توب اختيارلاماز ئىمى؟ صولۇدا
دردىرىنى كىم چىكر؟

دېيە ھايقىرىدى، باشلىجە مىراقى تېزىلكلە ناموسلىقىدى. كۆز
تېدەكى كوشكىنى خدمەتچىسى آلتى ايلە ، او لادانى كلتۈلە ھەرصاباح
برابر تېزىلەر، آشجىسى محمدى ھەركۈن تراش ايتىدىرىر، زوالىي بولىلى
اوغلانى تېدەن طېر ناغە بىاضلۇر كىيمكە مجبور ايدىرىدى. آلتى دە، كلتۈرە
صوڭ درجه ناموسلىدىلار . كىلەرى كىتلەمندى، پارالرى مىداندە
دوروردى. ھەلە محمدكى ناموسنە دېيە جىك يوقدى. قۇنوشور كىن كۆزلىرىنى
قالدىرۇب انسانك يوزىنە بىلە باقازىدى. خديجە خانم كوشكىن ھىچ

ایکی کون ایچنده بى دنبىه اخلاقلىرى بوزولىشدى . ألىنىي كندى
دېش فيرچەسىلە آغزىنى يېقاراكن، كلتىرى كىلەرددە رېجى قاوانۇز
بۇشـالىرىكىن كورمىشدى . محمدى، أت كونى اولمادىنى حالىدە بول بىر
صالان كولباصىدى يېركىن ياقالادى .

— ناولدى بۇنلاره يارىم؟ بۇنلاره ناولدى بۇنلاره؟

دېبوردى . بىرھفتە ایچنده آداملىرىنىڭ اونبىشدىن فضله خىرسازلىقى،
بۇلسازلىقى طونىدى . هەلە محمدى قومشۇ باشانك تەفرىزىلە قوجا بىرلەنگى
بىرئۇچۇ ئالاوينى آپىشىدىرىكىن كورۇنچە حدىتنىن نەياجاڭنى شاشىرىدى .
او كون ھەر طرفى كىلىد كورەك آلتە آلدى .

— باقىم شىمىدى نەجاڭلاچقلار؟ دىدى . حقىقە ئەجىنلاچق بىرىشى
قاڭماشىدى . ايرتىسى كون بىراز كىچ قالقىدى . آشاغى بە اىسندى، كلتەرە
آلتى مىداندە يوقدى . يورودى موطباغە دوغرو كىتىدى . كۆزلىرى
آرارالق قابىيە ايلدەشىجە آزىزىچ داها نىمى دوراجىدى . محمد او جاغىڭ
باشىندا ئىصا اسكمەلە جو كىش، بىر دىزىنە ألىنىي، بىر دىزىنە كلتىرى
او ئەطۈرتمىش . قالىن قوللىرىنى اىكىسىنىڭ بىللىرىنى خالا ئەطەن بىر كىر كى
صارماشىدى . خەدیجە خانم بولو حەمنك رەزىتىنى كورەمەك ایچون مان
كۆزلىرىنى قاپادى . فقط قولاقلىرىنىڭ قاپاڭى اولمادىنى ایچون قۇنوشدىقلارىنى
دۇرىمامازلىق ايدەمدى .

محمد دېبوردى كە:

— ئۇلەن كاتىز ازتىيغ سەن شەكر فلان كەنورەم بىون؟
كلتىرى:

— ھەر طرف ئىتلى نە يايام؟
دېبوردى . محمد، توحاف بىرشاپىرىدى ایچنده ألىنىيەدە :

بىرە جىقىمادىنى ایچون اىشى كۆجي آدملىرىنى قىتىشدى . هابىرە
اودالارى دولاشىر، طاوان آراسە چىقار، موطباغە اىزىدى . دىرىدىكە:
— نىم كېيى اولك ؟ بن كىمسە ايلە كوروشۇبورىمى ؟ صاين
سزىدە قومشۇلۇك خەدىتچىلەرلە اوشاقلىرىلە قۇنۇشمايك . أىل، انسانى
آزىز بىرا!

محمد بىلە بونصىحتى نقطەسى نقطەسە طوەمىشدى . آرقا بايغىدە كى
موطبانا . كا مسافر ھەمەھەرلىق فلان، حقى يالانجى بىر كىدى بىلە
كىرمۇردى . سەدیجە خانم بلەكە كونىدە اون دفعە ئىز، اونى
يالكىز تەجىردىنىڭ باشىندا بولوردى . خەدیجە خانم ئىمپەنلىك، ناموس
مراقىدىن باشقا بىرده يو كىك اوچكە مراقى واردى . كۆزەلدى،
طۇمبولىدى، جىوبىل جىوبىل بىرىشىدى . فقط بويى جوق قىصا اولمادىنى
ایچون أوك ایچنەدە بىر قارىشە ياقىن اوچكەلى اسقارپىنلەر كىمەردى .
عادتا بوجانبازە دونمىشدى .

بۇ يو كىك اوچكەلە مردىۋەنلارى طاقىر طاقىر بىر حەملەدە ئىز،
آياغى بورغۇلمادىن بىر آشاغى بىر يوقارى قوشار دوروردى . نەيات بىر
باش دونمەسە اوغرادى . چاڭىزدىنى دوقۇر علاج فلان وېرمدى :
— بۇ تون راحتىمىز لەتكىزە سېب بواوچەلەر دەخانماقىدى ؟ دىدى،
اونلارى چىقارك . راحت يو كىن يوموشاق بىر تىركىيەك . ھېچ بىر
شىكز قىلماز .

خەدیجە خانم دوقۇر ك توچىھە ئىتىدىكى بۇ يو كىن تىلىكلىرى آلدەردى .
حقىقە راحتىدى . اىكى كون ایچنە باشىندا دونمەسى فلان بىچىدى .
دېزلىرىندا، بالدىرىلەنە صىزى قالمادى . فقط بويالە تام وجودى راحت
ئىتىدىكى سىراادە روحى درىن بىر عذاب دوبىدى . دوقۇز سەلك آداملىرىنىڭ

رسز لقلريني، اوغور رسز لقلريني، ناموس رسز لقلريني كوره من اولدي.
بزيته قان كلدى . واقعا ينه باشي دونجه يه باشладى . فقط مسى
ايشيدىلەن اوچخەرسز ترلاك كىدىره جىكنى دوشونه رىك دوقتوره كندىنى.
كۆسترمۇر :

— هېيچ او لمازە شىمىدى يورەكم راحت يا .. دېبوردى.

مۇ

— ئولەن كىچە نىجۇن كېلىون؟ سكا حلويا پاپوب صاقلايون!
سئالى سورىپور، ألى:

— ياقالانا زاغىن وېرىه! صوڭرا خانم بىزى قووازاق!

دېبە چىرىپىوردى.

آرارلۇندا چىتىر يېتىر بىر حسبحال باشладى.

خىدېچە خانم كۆزىچى آچىپور، بورەكى چارپاراق مرافعە
دىكىپوردى. كلتى:

« آه او ترلىكلار ! دىدى، هرايشىمىزى بوزدى . خانمك كادىكى
هېيچ دويپولىپور، نەباپسق ياقالانىپورز . اسکىدىن نايسىدى . يو كىك
اوچخەرلۇك طاقىپىرسىنن أوك اك اوست قاتىندا قىمىلدادىغى دوياردق،
حسبحال اوزادىخە كندى كورەمدىكى باشققا رزاڭلارڭى مفصل حكايەلرىنى
ايشىپىوردى . دايىنانامادى . كۆزلىنى آجدى:

— سىزى آچاق، خىرسز، ناموس رسز لار، دفع او لەك شىمىدى أومدى!
دېبە ھايپىردى.

.....

بودوقوز سەنەلەك صادق خەدمەتچىلىنى هان قابى طىشارى اىتدى.

*

اشىجى، ايشىجى آرتق أوه نەقادار آدام آلدىسە ھېلى عارسز،
خېرسز، يوزسز، ناموس رسز چىپىوردى . تام اىكى سەنە بى آدام
عقللىسە راست كىلدى. مالى، ملکى واركىن، هېيچ بىر صىقىنلىسى يوقىكىن
بۇ خەدمەتچى ئۇزۇتسومندىن ضىغىلىپور، صاراروب صولۇپوردى. باقدى
اولما يەجق! يەنە يو كىك اوچخەلى اسقارپىنلارنى كىيدى. خەدمەتچىلىرىنىڭ